

بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی

شاپور ظریفیان^۱ و حمید جنیدی شریعت زاده^۲
۱ و ۲ - مربی و دانشجوی سابق کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران
تاریخ پذیرش مقاله ۸۰/۲/۱۹

چکیده

در این تحقیق نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی نسبت به رشته تحصیلی بررسی شد تا نقش نظام آموزشی در ایجاد، تقویت و یا تغییر آن مشخص گردد. نگرش دانشجویان دو گروه با استفاده از طیف لیکرت مشخص گردید. نگرش مثبت میانگین کل ۳ به بالا در نظر گرفته شد. نتایج نشان داد، نگرش دانشجویان سال اول و چهارم تفاوت معنی داری در سطح اطمینان یک درصد ندارند و میانگین نظرات در حد متوسط نسبت به رشته کشاورزی بود. میانگین میزان علاقه دانشجویان سال اول کمتر بود. مقایسه میزان نگرش سال اول تحصیل با سال چهارم در میان دانشجویان سال آخر نشان داد که طی دوران تحصیل نگرش آنان در جهت مثبت تغییر مختصری کرده است. بین نگرش دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی داری مشاهده شد، نگرش دختران نسبت به پسران ضعیف تر بود. شناخت از رشته کشاورزی، علاقه به کار عملی کشاورزی، سودآور بودن کشاورزی علمی و اعطای عنوان مهندسی به فارغ التحصیلان این رشته از متغیرهای موثر در ایجاد نگرش مثبت نسبت به رشته کشاورزی در دانشجویان بود.

واژه‌های کلیدی: نگرش، رشته تحصیلی، دانشجویان کشاورزی، سال اول، سال چهارم.

مقدمه

به همین لحاظ بهره‌وری و بازدهی کشاورزی باید ارتقاء یابد و برای نیل به این مقصود کشاورزی باید متحول گردد. برای متحول ساختن آن پس از فراهم نمودن شرایط و امکانات لازم، آموزش در سطوح مختلف می‌تواند نقش حیاتی و ارزنده‌ای داشته و ملاً منجر به رشد و توسعه به ویژه در بخش کشاورزی گردد. عمده‌ترین عاملی که جهت، سرعت و آهنگ این رشد و توسعه را تعیین می‌کند و شرط شکوفایی و بالندگی جوامع در حال توسعه می‌باشد، علاوه بر سرمایه‌های فیزیکی و مادی و منابع طبیعی، کمیت و کیفیت منابع انسانی این جوامع می‌باشد. خصوصاً اینکه حیات اقتصادی این کشورها به کشاورزی و تولیدات آن وابسته است. بنابراین آموزش موجب می‌گردد تا نیروی کار در این بخش از توانایی و مهارت‌های علمی و عملی بالاتری برخوردار گشته و با احراز تخصص در رشته‌های گوناگون

هیچ شکی در ماهیت عدم توازن میان رشد جمعیت و مواد غذایی وجود ندارد. اغلب مردم و دولتمردان این امر را یک بحران تلقی کرده و به خوبی از مشکلاتی که در آینده گریبان‌گیر آنها خواهد بود آگاهی دارند (۳۴). پیش‌بینی شده بود که در سال ۲۰۰۰ میلادی جمعیت جهان نزدیک به ۷ میلیارد نفر برسد. از این رو باید نرخ افزایش تولید محصولات کشاورزی از نرخ افزایش جمعیت بالاتر باشد، تا بتواند از عهده تامین غذای انبوه کثیر مردم برآید. تا اواسط قرن آینده نیاز کشورهای در حال توسعه به مواد غذایی و محصولات کشاورزی ۵ برابر افزایش می‌یابد، این حقیقت نشانگر این مطلب است که وضعیت جهان تا آن زمان بستگی به حوادث و رخدادهایی دارد که در بخش کشاورزی اتفاق خواهد افتاد (۲۸).

Archive of SID

در افزایش و ارتقاء بهره‌وری و توسعه کشاورزی نقش با ارزش داشته باشد (۳۷).

یکی از روش‌های افزایش بهره‌وری نیروهای انسانی متخصص پرداختن به نیازها، علایق، انتظارات، انگیزه‌ها و نگرش‌های آنان در دوران تحصیل و کسب علم می‌باشد و لازم است با انتخاب برنامه‌های آموزشی مناسب و تأمین شرایط و امکانات مطلوب طی این دوران دیدگاه و گرایش‌های آنان را نسبت به رشته تحصیلی‌شان تقویت نمود تا از تحصیل لذت برده و به رشته خود عشق بورزند و با علاقه بیشتری به یادگیری بپردازند و در آینده افراد مثمرتری در شغل و حرفه خود بوده و از عهده انجام کارها به نحو احسن برآیند (۴۷).

کلن (۱۹۶۶) طی تحقیق نشان داد که ساختار اجتماعی محیط مدرسه تاثیر معنی‌داری بر پایداری و تغییر نگرش افراد ندارد که در تحقیق حاضر سازه‌های محیطی نیز به عنوان عوامل بیرونی مورد توجه قرار گرفتند. جکسون و لهندرن (۱۹۶۷) بین نگرش و پیشرفت تحصیلی دانشجویان سال آخر همبستگی معنی‌داری مشاهده نکردند.

والتر و ریزنر (۱۹۹۴) بر پایه تحقیق خود نشان دادند که دانشجویان سال اول تجربیات و دانش کمتری در کشاورزی دارند و لذا در ارائه نظر نسبت به موضوعات کشاورزی در مقایسه با دانشجویان سال‌های بالاتر یا مقایسه با دانشجویان با سابقه کار کشاورزی، توانایی کمتری از خود بروز می‌دهند (۲۷).

مطالعات کلی و مایر (۱۹۷۴) نشان داده که نگرش‌ها در تغییر رفتار و یادگیری تاثیر دارند و با توجه به آن‌ها می‌توان رفتار افراد را پیش‌بینی و کنترل نمود (۲۱).

اهمیت موضوع و بیان مسأله

یکی از دلایل عمده برای مطالعه نگرش‌ها این است که انتظار می‌رود که به کمک نگرش بتوانیم رفتار را پیش‌بینی نماییم. البته رفتار افراد ناشی از عوامل متعدد دیگری همچون انگیزش، نیازها، سائقه‌ها و هدف‌ها می‌باشد. ولی نگرش‌ها را یکی از عوامل عمده در شکل‌گیری و تکوین رفتار دانسته‌اند (۲۱).

از آنجا که هزینه‌های آموزش عالی به ویژه در بخش‌های آموزش کشاورزی در دانشگاه‌ها بالاست و این مراکز از جمله مهم‌ترین مراکز تولید و نشر و اطلاعات علمی و تربیت متخصص در بخش کشاورزی می‌باشند. بنابراین ضروری است جوانانی

جذب این رشته‌ها شوند که ضمن شناخت لازم، از علاقه کافی نسبت به رشته تحصیلی برخوردار باشند. چه در غیر این صورت بعید به نظر می‌رسد که بتوانند دوره تحصیلات خود را با موفقیت به پایان برسانند و اگر احیاناً موفق هم شوند در حرفه آتی خود افراد موثر و کارآیی نخواهند بود. زیرا تجربه ثابت کرده است که دانشجویانی که بدون مطالعه و شناخت این رشته را انتخاب می‌کنند زمانی را که باید صرف یادگیری مطالب و علوم مربوط به رشته تحصیلی خود نمایند بیهوده تلف کرده که این مسئله منجر به افت تحصیلی آنان می‌گردد (۱۷).

بر همین اساس در این پژوهش وضعیت نگرش دانشجویان رشته‌های مختلف دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی طی سال‌های تحصیل مورد بررسی قرار گرفت و بر اساس آن عوامل موثر در ایجاد و تغییر نگرش شناسایی شد. تحقیقات در این زمینه هر چند اندک بودند ولی نشان دادند که دانشجویان سال اول تجربیات و زمینه دانش کمتری در کشاورزی دارند و به همین دلیل در ارائه نظر نسبت به موضوعات مختلف در مقایسه با دانشجویان سال‌های بالاتر توانایی کمتری از خود نشان می‌دهند. ولی با گذشت زمان و آشنا شدن با کشاورزی علمی و آینده شغلی، علاقمندی آنها تا حد تعصب نسبت به کشاورزی بالا می‌رود (۲۷).

نتایج حاصل از این مطالعه می‌تواند در بهبود وضعیت پذیرش دانشجو و تدوین محتوای برنامه‌های آموزش عالی کشاورزی در سطوح کارشناسی و بالاتر برای دست‌اندرکاران آموزشی و برنامه‌ریزان موثر واقع گردد.

در این راستا دانشکده‌های کشاورزی مسئولیت تأمین نیروی انسانی متخصص و ماهر را برای بخش کشاورزی که تأمین کننده مواد غذایی برای انبوه جمعیت است را به عهده دارند و هر ساله هزینه بالایی را از بودجه کشور برای آموزش و پرورش این افراد به خود اختصاص می‌دهند و این در حالی است که این دانشکده‌ها با دانشجویانی مواجه هستند که شناخت لازم از رشته انتخابی، آینده شغلی خود همچنین بخش کشاورزی ندارند و بدون آشنایی به جوانب کار اقدام به انتخاب رشته‌های کشاورزی می‌نمایند (۱۹).

لذا بعد از فراغت از تحصیل اکثر این فارغ‌التحصیلان قادر به حل مشکلات کشاورزان در عمل نیستند. به بیان دیگر از اصول

وابسته تحقیق (نگرش) در اثر تغییرات متغیرهای مستقل از طریق به دست آوردن ضرایب همبستگی مورد بررسی قرار گرفت.

متغیرهای تحقیق

متغیرهای مستقل تحقیق عبارتند از: جنس، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، محل تولد، شغل پدر، میزان علاقه به رشته تحصیلی، علت انتخاب رشته تحصیلی، عنوان مهندسی رشته، علاقمندی به روستا، میزان شناخت از رشته کشاورزی، تلاش برانگیز بودن کار کشاورزی، سودآور دانستن شغل کشاورزی، ارزش معنوی کار کشاورزی.

متغیر وابسته در این بررسی نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلیشان بود.

تعریف عملیاتی نگرش: در این تحقیق منظور از نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی نمره مکتسبه از پاسخ به گویه‌های پرسشنامه تحقیق در رابطه با عناصر سه گانه نگرش بود.

فرضیه‌های تحقیق

۱. به نظر می‌رسد بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

$$H_0: M_1 = M_2 \quad H_1: M_1 \neq M_2$$

۲. به نظر می‌رسد بین نگرش دانشجویان دختر و پسر به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

$$H_0: M_1 = M_2 \quad H_1: M_1 \neq M_2$$

۳. به نظر می‌رسد بین نگرش دانشجویان رشته‌های مختلف به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

$$H_0: M_1 = M_2 \quad H_1: M_1 \neq M_2$$

۴. به نظر می‌رسد بین نگرش دانشجویان دختر سال اول و سال چهارم به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

$$H_0: M_1 = M_2 \quad H_1: M_1 \neq M_2$$

۵. به نظر می‌رسد بین نگرش دانشجویان پسر سال اول و سال چهارم به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

$$H_0: M_1 = M_2 \quad H_1: M_1 \neq M_2$$

۶. به نظر می‌رسد بین علاقه‌مندی دانشجویان به روستا و نگرش آنها به رشته کشاورزی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

$$H_0: R=0 \quad H_1: R \neq 0$$

۷. به نظر می‌رسد بین تلاش برانگیز بودن کار کشاورزی و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

$$H_0: R=0 \quad H_1: R \neq 0$$

انتقال اطلاعات و معلومات خود به کشاورزان آگاهی نداشته و تازه در این مرحله باید تجربه علمی و مهارت مورد نیاز را پس از مدتی کار کردن در کنار کارشناسان و روستاییان با تجربه به دست آورند (۳۵). این تلویحاً به معنای اتلاف سرمایه، وقت و نیروی انسانی می‌باشد. در حالیکه دیدگاه منطقی و مثبت دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود پیامدهای مطلوبی به دنبال خواهد داشت که در افزایش کارایی و اثربخشی آموخته‌گان این رشته چه هنگامیکه مشغول کند و کاو و تحصیل می‌باشند و چه هنگامی که وارد بازار کار می‌شوند اثر خواهد داشت. و مآلاً ارزش افزوده آموزش را در بخش کشاورزی بالا می‌برد. به همین دلیل احساس گردید که اجرای این مطالعه پیمایشی می‌تواند به شناخت عواملی که موجب تقویت یا تضعیف این گرایش‌ها و نگرش‌ها در مورد رشته تحصیلی دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه تهران می‌گردد کمک نماید و حرکتی در جهت آگاهی از وضعیت برنامه آموزش عالی و بهبود کیفیت آن در این رشته گردد.

هدف تحقیق

هدف کلی: بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی خود در سال تحصیلی ۱۳۷۷-۷۸.

سوالات تحقیق

- آیا بین نگرش دانشجویان سال اول و سال آخر دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی خود تفاوتی وجود دارد؟
- آیا بین نگرش دانشجویان دختر و پسر به رشته تحصیلی تفاوتی وجود دارد؟
- رابطه ویژگی‌های فردی با نگرش دانشجویان چگونه است؟
- عوامل محیطی و اجتماعی چه تاثیری بر نگرش دانشجویان دارد؟
- آیا بین نگرش دانشجویان رشته‌های مختلف نسبت به رشته خود تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

مواد و روش‌ها

نوع تحقیق

این تحقیق از نوع پیمایشی (مقطعی) و روش مورد استفاده از نوع همبستگی یا همخوانی بود، جهت و نوع تغییرات متغیر

جدول ۱- وضعیت متغیرهای تحقیق، مقیاس اندازه‌گیری و نوع آزمون آماری

ردیف	متغیر وابسته	مقیاس	متغیر مستقل	مقیاس	آزمون آماری
۱	نگرش	رتبه‌ای	مقطع تحصیلی	رتبه‌ای	من وایت نی
۲	نگرش	رتبه‌ای	جنسیت	رتبه‌ای	من وایت نی
۳	نگرش	رتبه‌ای	رشته تحصیلی	رتبه‌ای	کروسکال والیس
۴	نگرش	رتبه‌ای	نوع دیپلم	رتبه‌ای	کروسکال والیس
۵	نگرش	رتبه‌ای	شغل پدر	رتبه‌ای	من وایت نی
۶	نگرش	رتبه‌ای	میزان علاقه به کشاورزی	رتبه‌ای	اسپیرمن
۷	نگرش	رتبه‌ای	میزان شناخت از رشته کشاورزی	رتبه‌ای	اسپیرمن
۸	نگرش	رتبه‌ای	میزان علاقه به محیط روستایی	رتبه‌ای	اسپیرمن
۹	نگرش	رتبه‌ای	میزان سودآوری شغل کشاورزی	رتبه‌ای	اسپیرمن
۱۰	نگرش	رتبه‌ای	عنوان مهندسی فارغ التحصیلان	رتبه‌ای	اسپیرمن
۱۱	نگرش	رتبه‌ای	میزان ارزش معنوی حرفه کشاورزی	رتبه‌ای	اسپیرمن

۸. به نظر می‌رسد بین عنوان مهندسی کشاورزی و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی‌شان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

$$H_0: R=0$$

$$H_1: R \neq 0$$

جامعه آماری و ابزار تحقیق

در این تحقیق جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان سال اول و چهارم رشته‌های ده‌گانه دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران می‌باشد که در سال تحصیلی ۷۸-۷۷ مشغول به تحصیل بوده و تعداد آنها ۴۸۵ نفر بود (اداره امور دانشجویی دانشکده کشاورزی کرج).

جامعه مورد مطالعه در تحقیق عبارت بود از ۳۰۱ نفر از دانشجویان رشته‌های مختلف که با روش نمونه‌گیری تصادفی و با توجه به نسبت آنها بر حسب تعداد و جنسیت در رشته‌های مختلف انتخاب گردیده‌اند.

ابزار اصلی مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه بود. به منظور دستیابی به اطلاعات مورد نیاز در تحقیق با توجه به فرضیات و متغیرهای تحقیق پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۳۸ گویه

بر اساس مقیاس رتبه‌ای لیکرت تنظیم گردید. گویه‌ها بر مبنای طیف پنج درجه‌ای از کاملاً موافق، موافق، بی‌نظر، مخالف و کاملاً مخالف رتبه‌بندی گردید. در سوالاتی که نگرش موافق را اندازه‌گیری می‌کند نمره ۵ برای کاملاً موافق و نمره ۱ برای کاملاً مخالف و در مورد عباراتی که نگرش مخالف را اندازه‌گیری می‌کند نمره ۵ برای کاملاً مخالف و نمره ۱ برای کاملاً موافق منظور گردید.

برای تعیین نمره نگرش هر فرد نسبت به موضوع در این مقیاس مجموع نمره نگرش هر آزمودنی را بر تعداد گویه‌ها تقسیم کرده و با میانگین مقیاس سنجیده شد. اگر نمره نگرش فرد بالاتر از ۳ قرار گیرد نسبت به موضوع مورد نظر نگرش موافق و چنانچه میانگین نمرات پایین‌تر از عدد ۳ قرار گرفت دارای نگرش مخالف بود.

همان‌طور که قبلاً ذکر گردید تحقیق از نوع پیمایشی (مقطعی) و روش مورد استفاده از نوع همبستگی بود. اطلاعات حاصله در دو بخش آمار توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل گردید. در بخش توصیف داده‌ها از آماره‌های: فراوانی، درصد،

جدول ۲- توزیع فراوانی نظرات دانشجویان بر حسب میزان

علاقه به رشته تحصیلی

میزان علاقه به رشته تحصیلی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی زیاد	۵۰	۱۶/۶	۱۶/۶
زیاد	۸۷	۲۸/۹	۴۵/۵
متوسط	۹۶	۳۱/۹	۷۷/۴
کم	۲۷	۱۵/۶	۹۳
هیچ	۱۸	۶	۹۹
بدون پاسخ	۳	۱	۱۰۰
جمع	۳۰۱	۱۰۰	
	$M_1=2795$	$M_2=2335$	

۲- در سال اول ورود به دانشکده تا چه حد به رشته

تحصیلی خود علاقه داشتید؟

طبق جدول (۳) میانگین علاقه دانشجویان سال چهارم

نسبت به رشته تحصیلی در سال اول ورود به دانشکده از حد متوسط پایین‌تر بوده است ($M=27$).

جدول ۳- توزیع فراوانی نظرات دانشجویان بر حسب میزان

علاقه به رشته تحصیلی (ویژه سال چهارم)

میزان علاقه به رشته تحصیلی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی زیاد	۱۱	۳/۷	۳/۷
زیاد	۲۲	۷/۳	۱۱
متوسط	۵۸	۱۹/۳	۳۰/۳
کم	۳۳	۱۱	۴۱/۳
هیچ	۲۹	۹/۶	۵۰/۹
بدون پاسخ	۱۲۸	۲۹/۱	۱۰۰
جمع	۳۰۱	۱۰۰	

به عبارت دیگر دانشجویانی که اکنون در سال چهارم

مشغول تحصیل می‌باشند نیز سال اول علاقه چندانی نسبت به رشته تحصیلی خود نداشته‌اند. افزایش علاقه و تغییر در نگرش با توجه به میانگین علاقه این دانشجویان در سال چهارم که در صفحه قبل ارائه گردیده تایید می‌گردد. یعنی میانگین میزان علاقه از ۲/۷ به ۳/۷۵ ارتقاء یافته است.

درصد تجمعی، میانگین واریانس و انحراف معیار استفاده گردید و در بخش تحلیل داده‌ها از آماره‌های استنباطی نظیر: ضریب همبستگی اسپیرمن، آزمون‌های ناپارامتری من وایت نی، کای اسکور و کروسکال و الیس در مقایسه میانگین‌ها استفاده شد تا به اطلاعات دقیق‌تری دست یابیم.

جدول شماره (۱) مقیاس اندازه‌گیری و جنس متغیرهای مستقل و وابسته را همراه با آزمون‌های مورد استفاده نشان می‌دهد. بسته نرم افزار مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق SPSS بود.

نتایج

الف - نتایج آمار توصیفی

۱. توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب جنس، سال تحصیلی، معدل دیپلم

بررسیها نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به دانشجویانی بود که معدل دیپلم آنها بین ۱۷ تا ۲۰ بوده است. میانگین معدل پاسخگویان ۱۷/۲ بود و این بیانگر این است که اکثریت دانشجویان دانشکده کشاورزی از دانش آموزان فعال دبیرستان بوده‌اند. همچنین معدل دختران دانشجو نسبت به پسران بالاتر بود. که این افزایش میانگین معدل دختران در هر دو مقطع سال اول و چهارم به چشم می‌خورد که این امر می‌تواند ناشی از علل مختلفی همچون انگیزه بیشتر، ضریب هوشی بهتر، اوقات بیشتر برای مطالعه و غیره باشد.

۲. توزیع فراوانی نظرات دانشجویان بر حسب میزان علاقه به رشته تحصیلی

طبق جدول (۲) میانگین کل علاقه دانشجویان به رشته تحصیلی از حد متوسط بالاتر ($M_1=3/35$) ولی با مقایسه میانگین‌های سال اول و چهارم مشخص گردید که علاقه بیشتر مربوط به دانشجویان سال چهارم می‌باشد و سهم دانشجویان سال اول از میانگین کلی کمتر بود.

بنابراین لازم است برنامه‌ریزی مناسبی از طرف مسئولان در جهت افزایش علاقمندی و نگرش مثبت به رشته تحصیلی که در وضعیت تحصیلی و پیشرفت دانشجویان تاثیر به سزایی خواهد داشت، اتخاذ و به اجرا گذاشته شود.

جدول ۴- توزیع فراوانی درصدی پاسخ دانشجویان به علت انتخاب رشته تحصیلی

گروه	مقطع تحصیلی	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف
به رشته کشاورزی علاقه‌ای ندارم فقط برای ادامه تحصیل در دانشگاه این رشته را انتخاب کرده‌ام	سال اول	۴	۸	۱۶/۶	۳۸	۳۳/۳
	سال چهارم	۴/۶	۱۸	۱۱/۳	۴۴/۶	۲۱/۳
	میانگین	۲/۳	۱۳	۱۴	۴۱/۳	۲۷/۳
		$M_3=2/4$	$M_1=2/1$			$M_4=2/25$

جدول ۵- توزیع فراوانی درصدی نظرات دانشجویان نسبت به تاثیر عنوان مهندسی در انتخاب رشته

گروه	مقطع تحصیلی	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف
اطلاق عنوان مهندسی به فارغ التحصیلان در انتخاب رشته مؤثر بوده است.	سال اول	۱۲/۶	۲۸	۲۰/۶	۱۴/۶	۲۴
	سال چهارم	۲۰/۶	۲۴	۱۸	۲۰	۱۶/۶
	میانگین	۱۶/۶	۲۶	۱۹/۳	۱۷/۳	۲۰/۳
		$M_3=3/1$	$M_1=2/9$			$M_4=3$

(۷۱ درصد) صرفاً به منظور ورود به دانشگاه و بدون علاقه برای تحصیل، این رشته را انتخاب کرده بودند که این اقدام آنان بی‌شک با بی‌تفاوتی آنان نسبت به وضعیت آموزش و توجه به پیشرفت تحصیلی همراه خواهد شد که می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح، به تدریج طی دوران تحصیلی نسبت به ایجاد علاقمندی و نگرش مثبت به رشته تحصیلی در این گروه اقدام کرد تا از هدر رفتن نیرو و بودجه جلوگیری گردد.

۴- تاثیر عنوان مهندسی در انتخاب رشته تحصیلی و کسب موقعیت اجتماعی

بررسی نظرات دانشجویان در جدول (۵) نشان داد که ۶۱ نفر از دانشجویان سال اول و ۶۷ نفر از دانشجویان سال چهارم، اطلاق عنوان مهندسی به فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی که موجب کسب موقعیت اجتماعی بهتری در جامعه می‌شود، در انتخاب رشته تحصیلی‌شان مؤثر بوده است. به عبارت دیگر دارای نگرش مثبت به وضعیت فارغ‌التحصیلان رشته در جامعه بوده‌اند. در مقابل ۵۸ نفر از دانشجویان سال اول و ۵۵ نفر از سال چهارم با این گویه مخالف بودند یعنی صرف اطلاق عنوان مهندسی در انتخاب رشته آنان تأثیر نداشته است و عوامل دیگر مؤثر بوده است. میانگین نظرات در این مورد در حد متوسط بود.

این به معنای آگاهی و شناخت بیشتر از رشته تحصیلی ضمن دوران تحصیلی می‌باشد که در نگرش دانشجویان اثر مثبتی به جای می‌گذارد و فارغ‌التحصیلان دوره متوسطه در هنگام انتخاب رشته در صورت مشورت با این دسته از دانشجویان به احتمال زیاد به انتخاب رشته کشاورزی نیز تشویق می‌شوند. مشخص است که برنامه‌های آموزشی تا حدی توانسته زمینه تغییر میزان علاقمندی و نگرش مثبت به رشته کشاورزی را در دانشجویان پس از چهار سال تحصیلی فراهم کند ولی با در نظر گرفتن میانگین ۳/۷۵ مشخص شد که فعالیت‌های انگیزشی بایستی بیشتر تقویت شود تا فارغ‌التحصیلان دانشکده با نگرش کاملاً مثبت به رشته تحصیلی و علاقمند به کار در این بخش وارد بازار کار شوند و سایر داوطلبان کنکور را در هنگام مشاوره به انتخاب این رشته تشویق و ترغیب کند.

۳- علت انتخاب رشته تحصیلی

باتوجه به جدول (۴) مشخص شد که اکثریت دانشجویان (۶۸ درصد) با علاقمندی نسبت به انتخاب رشته اقدام کرده بودند و دارای نگرش مثبت به این رشته می‌باشند. درصد کمی

است ولی اطلاعات جدول نشان داد که حدود ۴۱/۳ درصد از دانشجویان سال اول و ۴۲/۶ درصد از دانشجویان سال چهارم در مورد این گویه در حد موافق و کاملاً موافق اظهار نظر کرده‌اند و این بیانگر نگرش کاملاً مثبت آنان نسبت به رشته تحصیلی و انتخاب مبتنی بر شناخت و آگاهی و علاقه آنان است.

مقایسه نظرات دانشجویان سال اول و چهارم نشان داد که ۳۶/۶ درصد دانشجویان سال چهارم با این گویه مخالف بوده‌اند و به عبارت دیگر طی تحصیل در رشته کشاورزی و در نظر گرفتن عوامل مختلف فردی - اجتماعی و محیطی در صورت قرار گرفتن در شرایط انتخاب رشته تحصیلی در تصمیم‌گیری خود تجدید نظر خواهند کرد که این مسئله در نگرش آنها به رشته تحصیلی تأثیر منفی گذاشته و نشانه عدم رضایت از تحصیل در این رشته می‌باشد که نظام آموزشی کشاورزی در رسیدن به این نگرش بی‌تأثیر نیست.

۷-بازار کار کشاورزی

در رابطه با این گویه اکثریت مطلق دانشجویان سال اول و چهارم با وجود بازار کار خوب برای فارغ‌التحصیلان کشاورزی مخالف بودند. وضعیت اشتغال در زمینه کشاورزی در کشور باعث ایجاد این نگرش منفی در آنان شده که بی‌شک در علاقه و انگیزه آنان به تحصیل و پیشرفت تحصیلی تأثیر منفی دارد.

جالب توجه این است که دانشجویان سال اول با وجود آگاهی از وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان، نسبت به انتخاب این رشته اقدام کرده‌اند که گروهی صرفاً روی علاقه و شناخت و گروهی برای ورود به دانشگاه این رشته را انتخاب کرده‌اند و لذا مشابهت وضعیت بازار کار برای کلیه رشته‌های تحصیلی تأثیری در انتخاب آنان نداشته است (جدول ۸).

ب- نتایج آمار استنباطی

در این قسمت نتایج حاصل از مقایسه میانگین‌ها و آزمون فرض‌های آماری تحقیق مورد بررسی، تجزیه و تحلیل و تفسیر قرار گرفت.

الف - آزمون مقایسه میانگین - در این قسمت نتایج حاصل از مقایسه میانگین آزمون‌های ناپارامتری در جدول (۹) ارائه شده است.

۵- توصیه به داوطلبان کنکور برای انتخاب رشته کشاورزی جهت ادامه تحصیل

مندرجات جدول (۶) نشان داد که حدود ۳۳ درصد با این گویه موافق هستند که نشان دهنده نگرش قوی و مثبت نسبت به رشته کشاورزی در آنان است که دیگران را نیز به تحصیل در این رشته تشویق و ترغیب می‌کند. در هر دو گروه دانشجویان سال اول و چهارم اکثریت افراد نظر خاصی را مطرح نکرده و مورد بی‌نظر را انتخاب کرده بودند که این اقدام در مورد دانشجویان سال اول شاید طبیعی به نظر برسد که هنوز مدت کافی برای بررسی و تصمیم‌گیری نداشته‌اند ولی دانشجویان سال آخر لازم است پس از این مدت تحصیل به یک دیدگاه و نگرش قطعی در مورد رشته تحصیلی خود رسیده باشند به احتمال زیاد عدم اظهار نظر قطعی از طرف آنان را می‌توان به حساب محافظه‌کاری آنان و عدم اعتماد به نفس در اظهار نظر گذاشت. عدم اظهار نظر دقیق یکی از مشکلات پژوهش‌های پیمایشی و نظرسنجی‌ها در علوم رفتاری می‌باشد و موجب می‌گردد که محقق نتواند به نتایج دقیق و قابل اعتماد برسد. هر چند که برای رفع این امر راه‌کارهایی توسط محققین در نظر گرفته و به کار برده می‌شود که معمولاً موجب افزایش حجم پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها می‌شود که در کارایی و هزینه تحقیق تأثیر می‌گذارد.

۶- انتخاب مجدد رشته کشاورزی

نظر مثبت در مورد انتخاب مجدد رشته کشاورزی در صورت ایجاد امکان انتخاب رشته مجددحاکمی از وجود نگرش مثبت و قوی نسبت به رشته کشاورزی است که این امر ناشی از وجود شناخت و آگاهی نسبت به رشته و عملکرد و نقش آن در جامعه است به همین دلیل این گویه نیز برای سنجش نگرش مورد استفاده قرار گرفت. نظرات دانشجویان در مورد این گویه در جدول (۷) ارائه شده است.

میانگین نظرات در حد ۳/۱ بود که بیانگر این واقعیت است که دانشجویان هنوز به نتیجه‌گیری مشخص در این مورد نرسیده‌اند به خصوص دانشجویان سال چهارم که این امر ناشی از روشن نبودن وضعیت کشاورزی برای آنان و یا محافظه‌کاری آنان در پاسخ به این سوال و عدم اظهار نظر قطعی و مشخص

جدول ۶- توزیع فراوانی درصدی نظرات دانشجویان در مورد توصیه انتخاب رشته کشاورزی توسط داوطلبان کنکور

گویه	مقطع تحصیلی کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	
به داوطلبان کنکور توصیه می‌کنم رشته کشاورزی را انتخاب کنند	سال اول	۱۰	۲۷/۳	۵۲/۶	۶	۲
	سال چهارم	۸/۶	۲۰/۶	۴۸	۱۲	۱۰/۶
	میانگین	۹/۳	۲۴	۵۰/۳	۹	۶

$$M_T=3/2$$

$$M_1=3$$

$$M_T=3/4$$

جدول ۷- توزیع فراوانی درصدی نظرات دانشجویان در مورد گویه انتخاب مجدد رشته کشاورزی

گویه	مقطع تحصیلی کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	
اگر در کنکور دوباره شرکت کنم رشته کشاورزی را انتخاب خواهم کرد	سال اول	۱۶	۲۵/۳	۳۲/۶	۱۴/۶	۱۱/۳
	سال چهارم	۱۹/۶	۲۳/۳	۲۰/۶	۱۸/۶	۱۸
	میانگین	۱۷/۶	۲۴/۳	۲۶/۶	۱۶/۶	۱۴/۶

$$M_T=3/1$$

$$M_T=3$$

$$M_1=3/2$$

جدول ۸- توزیع فراوانی درصدی نظرات دانشجویان در مورد بازار کار کشاورزی

گویه	مقطع تحصیلی کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	
فارغ التحصیلان کشاورزی از بازار کار خوبی برخوردارند.	سال اول	۲	۶/۶	۳۷/۳	۳۲	۲۲
	سال دوم	۰/۶	۹/۳	۶/۶	۴۶	۳۷/۳
	میانگین	۱/۳	۸	۲۲	۳۹	۲۹/۶

$$M_T=2/1$$

$$M_1=3/3$$

$$M_T=1/9$$

امکانات رشته‌های کشاورزی این نگرش آنان در جهت مثبت تغییر و تقویت شود.

برای آزمون فرض از آزمون مقایسه میانگین دو متغیر ناپارامتری من وایت نی استفاده شد و با توجه به نتیجه آزمون مشخص شد که بین نگرش دانشجویان سال اول و سال چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

این بدان معنی است که با در نظر گرفتن میانگین نظرات ($M_1=3/1$ و $M_4=3/2$) دو گروه نگرش مشابهی نسبت به رشته تحصیلی دارند و نظام آموزش کشاورزی نتوانسته است طی

۱- فرضیه: بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

این فرضیه در واقع سوال اصلی تحقیق بود که به طور کلی وضعیت تغییر نگرش دانشجویان را طی دوران تحصیل در دانشگاه مشخص می‌کرد. به عبارت دیگر با توجه به مطالعات و نقش برنامه‌ریزی آموزشی در تغییر رفتار (دانش، بینش، نگرش) فرض بر این بود که دانشجویان سال اول با توجه به نحوه انتخاب رشته احتمالاً نگرش مثبتی نسبت به رشته تحصیلی خود ندارند و طی دوران تحصیل با آشنایی از توانایی‌ها و

جدول ۹- نتایج مقایسه میانگین‌های نگرش گروه‌های مختلف دانشجویان

ردیف	فرضیه	سطح معنی داری
۱	بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۲۹۲۱
۲	بین نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۰۴۰۹*
۳	بین نگرش دانشجویان رشته‌های مختلف کشاورزی نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۰۳۳۳*
۴	بین نگرش دانشجویان دختر سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۱۹۸۸
۵	بین نگرش دانشجویان پسر سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۴۹۰۹
۶	بین نگرش دانشجویان شهری و روستایی نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی داری وجود دارد.	۰/۰۳۹۸*

* معنی دار در سطح اطمینان ۵ درصد

جدول ۱۰- نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای مستقل و نگرش دانشجویان

ردیف	فرضیه	r	سطح معنی داری
۱	بین علاقمندی به روستا و نگرش نسبت به رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.	۰/۳۶۷۴	۰/۰۰۰**
۲	بین تلاش برانگیز بودن کار کشاورزی و نگرش دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.	۰/۳۶۷۶	۰/۰۰۰**
۳	بین اعطای عنوان مهندسی به فارغ التحصیلان و نگرش دانشجویان رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.	۰/۱۷۹	۰/۰۰۴**

** معنی دار در سطح اطمینان ۱ درصد

نتایج آزمون مقایسه میانگین‌ها نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین نگرش دو گروه نسبت به رشته کشاورزی وجود ندارد.

۵- فرضیه: بین نگرش دانشجویان پسر سال اول و چهارم نسبت به رشته تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتایج آزمون ناپارامتری من وایت نی در مورد این فرضیه نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین نگرش دو گروه از دانشجویان وجود ندارد.

نتایج فرض چهار و پنج در واقع تایید کننده نتیجه فرض اصلی تحقیق یعنی فرض یک بود که نه تنها به طور کلی بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم در این رابطه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد بلکه بین دانشجویان پسر و دختر دو گروه نیز تفاوتی مشاهده نشد. در واقع جنسیت در این رابطه تاثیری نداشته است.

ب: بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی

با توجه به نوع متغیرهای مستقل و وابسته برای بررسی و مطالعه رابطه بین آنها از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج آن در جدول (۱۰) آمده است.

۱- بین علاقمندی به روستا و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.

با توجه به معنی‌داری ضریب همبستگی اسپیرمن در سطح اطمینان ۱ درصد می‌توان گفت که علاقمندی دانشجویان به محیط روستایی و کار در آن در ایجاد نگرش مثبت در آنان نسبت به رشته کشاورزی تاثیر به سزایی دارد.

۲- بین تلاش برانگیز بودن کار کشاورزی و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.

با توجه به معنی‌دار بودن ضریب همبستگی اسپیرمن در سطح ۱ درصد با اطمینان ۹۹ درصد می‌توان گفت که تلاش برانگیز بودن و عملی بودن محتوی دروس کشاورزی در ایجاد و تقویت نگرش مثبت به رشته کشاورزی تاثیر دارد.

۳- بین اعطای عنوان مهندسی و نگرش مثبت به رشته کشاورزی رابطه وجود دارد.

ضریب همبستگی اسپیرمن ($r_s=18$) بین دو متغیر در سطح ۱ درصد معنی‌دار بود به عبارت دیگر اعطای عنوان مهندسی به فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی می‌تواند باعث ایجاد نگرش

دوران چهار سال تغییر قابل توجهی در جهت مثبت در نگرش آنان نسبت به رشته کشاورزی ایجاد کند.

جالب توجه این است که میانگین میزان علاقه دانشجویان سال چهارم ($M=3/75$) از سال اولی‌ها ($M=2/95$) بیشتر بود.

۲- فرضیه: بین نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

از آنجایی که در سال‌های اخیر پذیرش دانشجویان دختر در رشته‌های کشاورزی از رشد چشمگیری برخوردار بوده مقرر گردید نظرات دانشجویان دختر و پسر نیز از این نظر مورد مقایسه قرار گیرد. نتایج آزمون من وایت نی نشان داد که در سطح اطمینان ۵ درصد تفاوت معنی‌داری بین نگرش دو گروه وجود دارد.

توجه به میانگین نظرات دانشجویان در این رابطه نشان داد که میانگین دانشجویان پسر بیشتر از دختران بود به عبارت دیگر دانشجویان پسر نگرش مثبت‌تری به رشته‌های کشاورزی دارند.

۳- فرضیه: بین نگرش دانشجویان رشته‌های مختلف نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

برای آزمون تفاوت بین رشته‌های ده‌گانه آموزش دانشکده از آزمون ناپارامتری کروسکال والیس استفاده شد که مجذور کای محاسبه شده در سطح ۵ درصد معنی‌دار بود.

این بدان معنی است که دانشجویان رشته‌های مختلف نگرش یکسانی نسبت به رشته کشاورزی ندارند که بی شک ماهیت رشته تحصیلی از جنبه‌های مختلف درونی و بیرونی در ایجاد این نگرش موثر است.

توجه به میانگین نظرات نشان می‌دهد که دانشجویان رشته دامپروری بیشتر از سایر گروه‌های آموزشی و دانشجویان رشته ماشینهای کشاورزی کمتر از سایر گروه‌ها نگرش مثبت نسبت به رشته کشاورزی دارند. وضعیت میانگین نگرش سایر گروه‌ها به ترتیب نزولی به شرح زیر می‌باشد:

گیاه پزشکی - صنایع غذایی - آبیاری - باغبانی - خاکشناسی - اقتصادی کشاورزی - ترویج کشاورزی - زراعت و اصلاح نبات.

۴- فرضیه: بین نگرش دانشجویان دختر سال اول و چهارم نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

می‌تواند ناشی از تاثیر نظام آموزش کشاورزی و افزایش شناخت و آگاهی دانشجویان طی دوران تحصیل باشد ولی با وجود این میزان نگرش آنان به رشته کشاورزی در حد متوسط لازم است برنامه‌ریزی لازم برای ارتقاء آن صورت گیرد.

بین نگرش دانشجویان دختر یا پسر سال اول با دانشجویان دختر یا پسر سال چهارم نیز تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد که در واقع تایید کننده نتیجه فرضیه قبلی بود.

بین نگرش دانشجویان دختر و پسر در مقایسه با هم تفاوت معنی‌دار وجود داشت و میانگین امتیاز نگرش دانشجویان پسر از دختران بیشتر بود که این امر شاید ناشی از نیاز به کار عملی در بخش کشاورزی و کار در بخش روستایی باشد که با تمایلات دانشجویان دختر مطابقت نداشته باشد و بررسی علل انتخاب رشته کشاورزی می‌تواند در این زمینه کارساز باشد تا تمهیدات لازم در نظر گرفته شود.

از طرف دیگر بین نگرش دانشجویان شهری و روستایی نیز تفاوت معنی‌داری مشاهده شد که بی شک دانشجویان روستایی به علت آشنایی با طبیعت کار در روستا نگرش مثبت‌تری نسبت به رشته کشاورزی داشتند.

در بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و نگرش دانشجویان به رشته کشاورزی مشخص شد که میزان شناخت دانشجویان از رشته کشاورزی، علاقمندی آنان به رشته کشاورزی و کار در روستا، تلاش برانگیز بودن رشته کشاورزی، سود آور بودن فعالیت کشاورزی، اعطای عنوان مهندسی به فارغ‌التحصیلان و ارزش معنوی کار کشاورزی با ایجاد نگرش مثبت در دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی رابطه معنی‌داری دارد.

حدود ۶۸ درصد دانشجویان اعلام کرده‌اند که بر اساس علاقه به رشته کشاورزی نسبت به انتخاب این رشته جهت ادامه تحصیل اقدام کرده‌اند که این امر می‌تواند ناشی از نگرش مثبت آنان به رشته کشاورزی باشد و نظام آموزش کشاورزی می‌تواند با برنامه‌ریزی صحیح این نگرش را برای ایجاد علاقمندی و انگیزه قوی برای یادگیری بهتر در آنان تقویت کند.

۴۲ درصد کل دانشجویان اعلام کردند که در صورت امکان انتخاب رشته مجدد، رشته کشاورزی را برای تحصیل انتخاب خواهند کرد و ۳۰ درصد نظر مخالف دادند که این امر حاکی از نگرش منفی آنان به رشته تحصیلی‌شان است و لازم است در

مثبت در دانشجویان و افراد انتخاب کننده رشته دانشگاهی نسبت به رشته کشاورزی شود که این امر شاید ناشی از موقعیت اجتماعی مناسب مهندسان رشته‌های مختلف در جامعه باشد و تا حدی موجبات ارضای نیازهای روانی کسب احترام (سلسله نیازهای مزلو) را فراهم کند.

بحث

طبق اطلاعات به دست آمده مشخص شد که ۹۰ درصد دانشجویان متولد و ساکن مناطق شهری هستند که عدم ارتباط آنان با مناطق روستایی می‌تواند در نگرش آنان به رشته کشاورزی و عدم شناخت کشاورزی از ویژگی‌های آن موثر باشد.

۴۹ درصد پاسخگویان را دانشجویان دختر تشکیل دادند که آزمون مقایسه میانگین‌ها نشان داد تفاوت معنی‌داری بین نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به رشته کشاورزی وجود دارد و پسران نگرش مثبت‌تری دارند. با توجه به جمعیت رو به افزایش دانشجویان دختر در رشته‌های کشاورزی این امر می‌تواند در آینده تاثیر منفی در تربیت نیروهای کارآمد مورد نیاز بازار کار داشته باشد لذا بایستی برنامه‌ریزی لازم برای تقویت نگرش مثبت و ایجاد علاقمندی در آنان صورت گیرد.

میانگین معدل دانشجویان دختر نیز از پسران بیشتر بود که این حاکی از رقابت شدید بین این گروه از دانشجویان برای ورود به دانشگاه است و زمینه ارتقاء کیفیت آموزشی در دانشکده را می‌تواند فراهم کند در صورتی که برنامه‌هایی برای علاقمند کردن آنها به رشته کشاورزی و ایجاد نگرش مثبت در آنان در نظر گرفته شود.

۷۷ درصد پدران دانشجویان شغل غیر کشاورزی داشتند و احتمالاً این امر می‌تواند موجب عدم شناخت صحیح آنان از رشته کشاورزی و نگرش ضعیف یا منفی نسبت به رشته در آنان شود. هر چند رابطه معنی‌داری بین شغل پدر و نگرش بدست نیامد.

با توجه به نتایج مقایسه میانگین‌ها مشخص شد که تفاوت معنی‌داری بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم وجود ندارد ولی میزان علاقمندی دانشجویان سال اول از سال چهارم کمتر است و ضمناً میزان علاقمندی دانشجویان سال چهارم نسبت به سال اول ورود به دانشگاه افزایش پیدا کرده است که این امر

از طرف دیگر بنا به اظهار دانشجویان سال چهارم مشخص شد که علاقمندی آنان به رشته کشاورزی نسبت به سال اول تحصیل در دانشکده افزایش یافته و این در حالی بود که میزان علاقمندی دانشجویان سال اول نسبت به سال چهارم کمتر بود.

پیشنهادات

با توجه به نتایج حاصله و مشخص شدن پاسخ سوال اصلی تحقیق پیشنهادات زیر در رابطه با یافته‌های تحقیق ارائه می‌گردد:

۱- از آنجایی که تفاوت معنی‌داری بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم مشاهده نشد و هر دو گروه در نهایت نگرش مثبت در حد متوسط نسبت به رشته کشاورزی داشتند لازم است برنامه‌ریزی لازم برای تقویت این نگرش در دانشجویان طی سال‌های تحصیل در دانشکده صورت گیرد تا آنان از انگیزه قوی برای یادگیری علمی و عملی برخوردار شدند.

آشنا کردن آنان با نقش کشاورزی در توسعه اقتصادی کشورهای پیشرفته، تکنیک‌های جدید کشاورزی، سودآوری کشاورزی در کشورهای پیشرفته و توانایی‌های علمی و عملی فارغ‌التحصیلان و ... از طریق سخنرانی‌ها، بازدیدها و نمایش فیلم‌های آموزشی و جلسات توجیهی می‌تواند موثر واقع شود.

۲- با توجه به نقش شناخت در ایجاد نگرش مثبت، پیشنهاد می‌شود طی دوران تحصیل در دبیرستان یا قبل از انتخاب رشته دانشگاهی از طریق رسانه‌های انبوهی و توزیع نشریات، دانش‌آموزان شناخت کامل‌تری از رشته‌های کشاورزی، امکانات و توانایی‌های کشور، بازار کار و ... به دست آورند تا موجبات ایجاد نگرش مثبت به رشته و تمایل آنان به انتخاب از روی آگاهی فراهم شود.

۳- ترغیب دانشجویان به شرکت در همایشها، سمینارها و کنفرانس‌های علمی کشاورزی و ارائه تسهیلات لازم برای بازدیدها، گردش‌های علمی از مناطق روستایی و کشاورزی فعال و موفق، مزارع نمایشی، کشت و صنعت‌ها، صنایع وابسته به کشاورزی، ملاقات با مسئولین رده بالای کشاورزی و جلسات پرسش و پاسخ می‌تواند در ایجاد نگرش مثبت به کشاورزی و علاقه و انگیزه در آنان موثر واقع شود.

جهت حفظ نگرش گروه اول و تقویت آن برنامه‌ریزی لازم صورت گیرد. بی شک گروه دوم از آن دسته افرادی هستند که بر حسب علاقه نسبت به انتخاب رشته در کنکور سراسری اقدام نکرده بودند.

۳۳ درصد دانشجویان اعلام کردند که به داوطلبان کنکور توصیه می‌کنند که برای ادامه تحصیل رشته‌های کشاورزی را انتخاب کنند که حاکی از نگرش و علاقمندی مثبت و قوی آنان به رشته کشاورزی است در مقابل ۱۵ درصد کل دانشجویان نظری مخالف را مطرح کردند که حاکی از نگرش منفی آنان نسبت به رشته کشاورزی بود.

۵۸ درصد دانشجویان معتقد بودند که دولت در برنامه توسعه اهمیت زیادی به کشاورزی مبذول نداشته که این امر می‌تواند در ایجاد نگرش منفی در دانشجویان و تغییر آن نقش مهمی ایفا کند. در رابطه با وضعیت بازار کار کشاورزی ۶۹ درصد دانشجویان اعلام کردند که فارغ‌التحصیلان از وضعیت اشتغال خوبی برخوردار نیستند و این آگاهی نیز می‌تواند در تضعیف نگرش آنان نسبت به کشاورزی موثر واقع شود.

جالب توجه این بود که ۵۴ درصد دانشجویان سال اول از وضعیت بازار کار کشاورزی آگاهی دارند ولی نسبت به انتخاب رشته اقدام کرده‌اند که این امر یا ناشی از علاقه شخصی آنان به کار کشاورزی و وجود نگرش مثبت و قوی به آن است یا ناشی از انتخاب تصادفی رشته تحصیلی و عدم احساس علاقه خاص به رشته است که باید این موضوع مورد بررسی قرار گیرد.

۶۲ درصد کل دانشجویان معتقد بودند که می‌توانند با تحصیل در این رشته در بهبود وضعیت مردم روستایی و کشاورزی کشور موثر واقع شوند که این امر نیز می‌تواند ناشی از نگرش مثبت آنان به تاثیر رشته کشاورزی در توسعه روستایی باشد و انگیزه کافی برای یادگیری بهتر و عملی در آنان را تقویت کند. حدود ۱۰ درصد دانشجویان با این دیدگاه مخالف بودند که بیانگر نگرش منفی آنان بود.

در نهایت توجه به میانگین نظرات دانشجویان در رابطه با گویه‌های مطرح شده در پرسشنامه حاکی از وجود نگرش مثبت در اکثریت آنان نسبت به رشته کشاورزی بود که طی مدت چهار سال تحصیل حداقل این نگرش تضعیف نشده و مقایسه میانگین نظرات نیز تفاوت معنی‌داری را نشان نداد.

دانشجویان دانشکده‌های کشاورزی صورت گیرد تا در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری قابل‌تعمیم برای ارائه راهکارهای علمی و کاربردی منتهی شود.

سپاسگزاری

این تحقیق به شماره ۷۱۲/۱/۳۲۹ در جلسه مورخ ۷۸/۳/۱ شورای پژوهشی دانشگاه تهران به تصویب رسیده و هزینه مالی آن تامین گردیده است.

بدین وسیله از همکاری معاونت محترم پژوهشی دانشگاه و دانشکده کشاورزی و اعضای هیات علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی و آقای مهندس شریعت‌زاده همکار اصلی طرح که در مراحل مختلف اجرای تحقیق ماریاری نمودند سپاسگزاری می‌گردد.

۴- با توجه به تفاوت معنی‌دار بین نگرش دانشجویان دختر و پسر و جمعیت بالای دانشجویان دختر لازم است تدابیر لازم از سال اول ورود برای تقویت نگرش مثبت نسبت به کشاورزی در آنان و ایجاد علاقه و انگیزه یادگیری علمی و عملی برای کار در بخش کشاورزی و روستایی به روش‌های مختلف در آنان اتخاذ شود تا از هدر رفتن وقت، نیروی جوانی و هزینه تربیت آنان جلوگیری شده و پس از فارغ‌التحصیلی به عنوان نیروی فعال وارد بازار کار کشاورزی شوند.

۵- با توجه به مقطعی و عرضی بودن این مطالعه پیمایشی، که نتایج آن قابل‌تعمیم به سایر مراکز آموزشی نیست و می‌تواند مورد توجه مسئولین و برنامه‌ریزان قرار گیرد پیشنهاد می‌گردد که تحقیق وسیع‌تری در رابطه با نگرش سایر

REFERENCES

مراجع مورد استفاده

- آقاسی، ف. ۱۳۷۵. نگرش جوانان روستایی نسبت به کشاورزی و سنجش گرایش شغلی آنان در منطقه بالا تجن قائم شهر. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس.
- اتکینسون و همکاران. ۱۹۸۳. زمینه روانشناسی. ترجمه شکرکن، ح. ۱۳۷۳. تهران: انتشارات رشد.
- اوپنهایم، ا. ان. ۱۹۲۴. طرح پرسشنامه و سنجش نگرش‌ها. ترجمه کریم‌نیا، م. ۱۳۷۵. چاپ دوم. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- ایروانی، ه. ۱۳۷۵. ویژه‌نامه هفتادمین سال تاسیس دانشکده کشاورزی. دانشگاه تهران. تهران: وزارت کشاورزی.
- بازرگان، ع. سرمد، ز. حجازی، ا. ۱۳۷۶. روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: نشر آگهی.
- بازرگان، ع. ۱۳۷۳. برابری فرصت‌ها در آموزش عالی، تصویری از دانشگاه تهران. تهران: فصل‌نامه علمی پژوهشی دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران، سال اول، شماره ۱.
- باقری‌نژاد، م. ۱۳۷۷. توسعه آموزش‌های علمی کاربردی. تهران: روزنامه کیهان. ۱۳ اسفند. شماره ۱۶۴۵۱. صفحه ۱۳.
- بال، س. ۱۹۹۰. انگیزش در آموزش و پرورش. مترجم: مسدد، ع. ا. شیراز. مرکز نشر دانشگاه شیراز.
- بلوم، ب. ۱۹۸۳. ویژگی‌های آدمی و یادگیری آموزشی. ترجمه: سیف، ع. ا. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- بخشی جهومی، آ و زمانی، غ. ۱۳۷۵. مقایسه انگیزه تحصیلی در رشته کشاورزی بین دانشجویان دختر و پسر. مجموعه مقالات سمینار آموزش عالی کشور. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی. دانشگاه علامه طباطبایی.
- بست، ج. ۱۹۸۳. روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری. مترجمین: پاشاشریفی، ح و طالقانی، ن. ۱۳۷۱. تهران: انتشارات رشد.
- پارسا‌پژوه، ت. ۱۳۷۷. بررسی و مقایسه علاقمندی به رشته تحصیلی بین دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران. دانشکده (گزارش تحقیق) تهران: علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
- ترنس. آرمیچل. ۱۹۸۶. مردم در سازمان‌ها و زمینه رفتار سازمانی. مترجم: شکرکنی، ح. ۱۳۷۳. تهران: انتشارات رشد.
- چیتامبار، جی. بی. ۱۹۷۲. مقدمه بر جامعه‌شناسی و ترجمه: حجاران، ا و ازکیا، م. ۱۳۷۳. تهران: نشر نی.

۱۵. حاضری، ع. ۱۳۷۶. تاملی در پشتوانه‌های نظری خصوصی سازی آموزش عالی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، جلد دوم. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، دانشگاه علامه طباطبایی.
۱۶. حامد مقدم، ا. و بهروان، ح. ۱۳۷۱. بررسی وضعیت دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد. مشهد: مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی. دانشگاه فردوسی مشهد. سال بیست و پنجم. شماره ۱ و ۲.
۱۷. حجازی، ی. ۱۳۶۶. علل گرایش دانشجویان به رشته کشاورزی. مجله علوم کشاورزی ایران. جلد بیستم. شماره ۱ و ۲.
۱۸. حجازی، ی. ۱۳۶۹. علل عدم گرایش دانشجویان به رشته کشاورزی. تهران: انتشارات سازمان ترویج کشاورزی.
۱۹. حجازی، ی. سعدی، ح. ۱۳۷۶. سنجش گرایش دانشجویان دانشکده کشاورزی. دانشگاه تهران به کار در مناطق روستایی. (گزارش تحقیق)، تهران. دانشگاه تهران دانشکده کشاورزی.
۲۰. حسینی، س.ع.ا. ۱۳۷۶. بررسی ارزشیابی عملکرد تحصیلی برخی از دانشجویان دانشگاه شیراز در دو مقطع قبل و بعد از انقلاب اسلامی ایران. شیراز: مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. دوره چهارم. شماره اول.
۲۱. خانجانی، م.ج. و درتاج، ف. ۱۳۷۶. بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان نسبت به ارائه خدمات دانشجویی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی کشور. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی. دانشگاه علامه طباطبایی.
۲۲. دانشگاه علامه طباطبایی. ۱۳۷۶. یافته‌ها و توصیه‌های گروه تخصصی آموزش عالی و تربیت نیروی انسانی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. جلد دوم، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی دانشگاه علامه طباطبایی.
۲۳. رابینز، ا.پی. ۱۹۹۷. مبانی رفتار سازمانی. مترجمین: پارسائیان، ع. و اعرابی، س.م. ۱۳۷۶. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۲۴. رفیع پور، ف. ۱۳۷۳. سنجش گرایش روستاییان نسبت به جهاد سازندگی. تهران، وزارت جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی.
۲۵. رفیع پور، ف. ۱۳۷۵. کندوکاوها و پنداشته‌ها. تهران: شرکت سهامی انتشار.
۲۶. روزنامه کیهان. ۱۳۷۷. بررسی دلایل افت تحصیلی دانشجویان در دانشگاه‌ها. تهران: شماره ۱۶۴۵۰. شنبه اول اسفند.
۲۷. زمانی، غ. ۱۳۷۵. نظر دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز درباره هدف از ورود به دانشگاه و برنامه آنان پس از فراغت از تحصیل. (گزارش تحقیق) شیراز: دانشکده کشاورزی. دانشگاه شیراز.
۲۸. زمانی پور، ا. ۱۳۷۳. ترویج کشاورزی در فرآیند توسعه. مشهد: انتشارات دانشگاه بیرجند.
۲۹. سیف، ع.ا. ۱۳۷۰. روانشناسی پرورشی. تهران: انتشارات آگاه.
۳۰. سیف، ع.ا. ۱۳۷۱. اندازه‌گیری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی. چاپ ششم. تهران: انتشارات آگاه.
۳۱. شاه ولی، م. ۱۳۷۶. به کارگیری آموزش تفکر انتقادی در آموزش عالی به منظور پاسخگویی به نیازهای جامعه. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. جلد دوم. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، دانشگاه علامه طباطبایی.
۳۲. شوتزر، بروس.ئی. ۱۳۷۱. بررسی و برنامه‌ریزی شغلی. چاپ سوم. مترجم: زندی پور، ط. تهران: انتشارات فردوسی.
۳۳. شعاری‌نژاد، ع.ا. ۱۳۶۴. فرهنگ علوم رفتاری. تهران: انتشارات امیرکبیر.
۳۴. صالح نسب، غ. ۱۳۷۱. یادگیری و زندگی. تهران: وزارت جهاد سازندگی معاونت امور اجتماعی وزارت جهاد سازندگی.
۳۵. ظریفیان، ش. ۱۳۷۶. بررسی تطابق نیازهای حرفه‌ای بازار کار یا محتوای برنامه آموزش عالی کشاورزی از نظر دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. جلد دوم. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
۳۶. علاقه‌بند، ع. ۱۳۷۱. مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. چاپ دوم. تهران: انتشارات بعثت.
۳۷. فتاحی اردکانی، ا. ۱۳۷۴. بهره‌وری و آموزش کشاورزی. تهران: ماهنامه علمی اجتماعی، اقتصاد جهاد. سال پانزدهم. شماره ۱۷۴.

۳۸. فردانش، ه. ۱۳۷۲. مبانی نظری تکنولوژی آموزشی. تهران: انتشارات سمت.
۳۹. کولینجو، فرد، ان. ۱۹۸۶. مبانی پژوهش در علوم رفتاری. مترجمین: پاشاشریفی، ح. و طالقانی، ن. ۱۳۷۴. تهران: موسسه انتشارات آوای نور.
۴۰. کریمی، ی. ۱۳۷۳. روانشناسی اجتماعی. تهران: انتشارات بعثت.
۴۱. محسنی، م. ۱۳۷۰. مقدمات جامعه‌شناسی. چاپ هفتم. تهران.
۴۲. مصطفایی، ع. ۱۳۷۲. بررسی انگیزه‌های شغلی دانشجو معلمان مراکز تربیت معلم ارومیه، (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
۴۳. ملک‌محمدی، ا. ۱۳۷۳. مبانی ترویج کشاورزی. تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
۴۴. مهرآرا، ع. ا. ۱۳۷۳. زمینه روان‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات مهرداد.
۴۵. میرزایی، کتابچی و دیگران. ۱۳۴۳. بررسی علاقه‌مندی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه تهران به رشته تحصیلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
۴۶. نائلی، م. ع. ۱۳۷۳. انگیزش در سازمان‌ها، اهواز: انتشارات دانشگاه شهید چمران.
۴۷. واینر، مایرون. ۱۹۷۶. نوسازی جامعه. مترجم: مقدم مراغه‌ای، ر. ۱۳۵۵. تهران: موسسه انتشارات فرانکلین.
۴۸. هرسی، پال و بلانچارد کنت. ۱۹۷۲. مدیریت رفتار سازمانی، مترجم: علاقه‌مند، ع. ۱۳۷۵. تهران: انتشارات امیرکبیر.
۴۹. یارویسی، ر. ۱۳۷۴. بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم نسبت به رشته‌های مختلف تحصیلی و آینده‌شنلی خویش در استان کرمانشاه تهران: پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم تربیتی. دانشگاه علامه طباطبایی.

**Comparative study of Freshmen and Senior Student's
Attitude About Their Majors in Agriculture
Faculty of Tehran University**

SH. ZARIFIAN¹ AND H. JONIDI SHARIATZADEH²
**1&2- Instructor and Former Graduate Student, Faculty of
Agriculture, University of Tehran. Karaj, Iran.**
Accepted. May. 9. 2001

SUMMARY

This study was conducted to determine the role of higher education system in creating, changing or improving, attitude of freshman and senior students in agricultural faculty about their majors. Likert scale used in questionnaire and 301 students (girls and boys) selected by random in 11 majors of agriculture faculty. Difference between attitudes of freshman and seniors was no significant. But senior students' interest and attitude to their majors had increased during the course study. There was a significant difference between male and female student's attitude; boy's attitude was weaker than girl's. Familiarity with agriculture, interest in practical agriculture, profitability in scientific agriculture and offering engineering degree in agriculture were factors that created a positive attitude in students.

Key words: Agriculture, Attitude, Faculty, Freshman, Iran, Major, Senior, Student, Tehran, University.